

Ankara 2026 Nato Zirvesi Öncesinde İttifakın Geleceği

Sinan UYAR
(E) Alb

Giriş

Temmuz 2026'da Ankara'da gerçekleştirilecek NATO Zirvesi, yalnızca ittifakın rutin liderler toplantılarından biri olarak değerlendirilmemelidir. Zirve; Rusya-Ukrayna savaşının devam ettiği, Orta Doğu'da yeni güvenlik krizlerinin yaşandığı, Çin'in küresel ölçekte yükselişini sürdürdüğü ve Amerika Birleşik Devletleri'nin müttefiklerinden daha fazla savunma yükü paylaşımı talep ettiği bir dönemde yapılacaktır.

Daha da önemlisi NATO tarihinde ilk kez ittifakın temel tartışma konusu yalnızca dış tehditler değil, ittifakın kendi iç dengeleri haline gelmiştir. Avrupa'nın güvenliği ne ölçüde ABD'ye dayanmalıdır? Avrupa ülkeleri savunma harcamalarını ne kadar artırabilir? NATO'nun önceliği yalnızca Rusya mı olmalıdır, yoksa Çin, terörizm, düzensiz göç, enerji güvenliği ve hibrit tehditler gibi yeni güvenlik başlıkları da aynı önemde değerlendirilmeli midir? Bu soruların önemli bir kısmı doğrudan Türkiye'yi ilgilendirmektedir. Karadeniz'in güvenliği, Rusya-Ukrayna savaşı, Orta Doğu'daki istikrarsızlık, enerji güvenliği, düzensiz göç ve terörizm gibi başlıklar Ankara'nın uzun yıllardır gündeminde yer almaktadır. Bu nedenle Ankara Zirvesi yalnızca NATO'nun geleceğini değil, Türkiye'nin Batı güvenlik mimarisi içindeki yerini de yeniden tanımlayabilecek tarihi bir dönüm noktası niteliği taşımaktadır.^{1,2,3}

1. Nato'nun Kuruluşu:

İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesi Avrupa kıtasına barış getirmiş olsa da yeni bir küresel rekabet dönemini başlatmış, savaşın ardından Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler Birliği dünyanın iki süper gücü olarak ortaya çıkmışlardır.⁴ 1945-1949 yılları arasında Sovyetler Birliği'nin Doğu Avrupa üzerindeki etkisini artırması, Polonya, Macaristan, Romanya, Bulgaristan ve Çekoslovakya gibi ülkelerde Moskova yanlısı yönetimlerin kurulması, Batı Avrupa'da ciddi güvenlik kaygıları yaratmış, özellikle Berlin Krizi ve Sovyet askeri kapasitesindeki hızlı artış Batılı devletleri ortak bir savunma mekanizması oluşturmaya yöneltmiştir. Bu ortamda 4 Nisan 1949 tarihinde Washington Antlaşması imzalanarak NATO kurulmuştur.

NATO'nun temel felsefesi kolektif savunma ilkesine dayanmaktadır. Washington Antlaşması'nın ünlü 5'inci maddesi şu anlayışı benimser: "Bir üyeye yapılan saldırı tüm üyelere yapılmış sayılır."⁵ Bu ilke yalnızca askeri bir taahhüt değil aynı zamanda Sovyetler Birliği'ne verilmiş güçlü bir stratejik mesajdır.

2. Türkiye'nin Nato'ya Katılışı Ve Barışı Destekleme Harekâtına Katkıları:

İkinci Dünya Savaşı sonrasında Türkiye kendisini Sovyet baskısının doğrudan hedeflerinden biri olarak bulmuş, Moskova; Boğazların ortak kontrolünü, Türkiye'de Sovyet üsleri kurulmasını, Kars ve Ardahan üzerinde hak iddialarını gündeme getirmeye başlamıştır.⁶ Bu gelişmeler Ankara'yı hızla

Ankara 2026 Nato Zirvesi Öncesinde İttifakın Geleceği

Batı dünyasına yaklaştırmıştı. Ancak NATO'nun kuruluş sürecinde Türkiye'nin üyeliği konusunda tam bir fikir birliği yoktu. Türkiye'nin NATO üyeliğine yönelik ilk dönemdeki çekinceler, Türkiye'nin askeri kapasitesinden veya siyasi kimliğinden ziyade, NATO'nun coğrafi sınırlarının ne ölçüde genişletileceği konusundaki tartışmalardan kaynaklanmaktaydı. Bazı Batı Avrupa ülkeleri Türkiye'nin coğrafi olarak Kuzey Atlantik bölgesinde bulunmadığını savunmaktaydı. Özellikle İngiltere, Norveç, Danimarka ve Hollanda gibi üyeler başlangıçta NATO'nun Avrupa-Atlantik karakterinin korunmasını savunurken; ABD ve Fransa Türkiye'nin stratejik önemini vurgulayarak üyeliğini güçlü biçimde desteklemekteydi.⁷

Bu tabloyu değiştiren gelişme Kore Savaşı olmuştur. 1950 yılında Türkiye, Birleşmiş Milletler kuvvetleri bünyesinde Kore'ye asker gönderme kararı almış, yaklaşık 15 bin Türk askeri savaş boyunca Kore'de görev yapmış, özellikle Kunuri Muharebeleri sırasında Türk Tugayı'nın gösterdiği direnç ve verdirdiği kayıplar Batı kamuoyunda büyük yankı uyandırmıştır.⁸ Bu katkı Türkiye'nin yalnızca güvenlik talep eden değil, gerektiğinde güvenlik üreten bir müttefik olabileceğini göstermiş, sonuç olarak Türkiye ve Yunanistan 18 Şubat 1952 tarihinde NATO'ya resmen katılmıştır.⁹ Türkiye'nin üyeliği; Sovyetler Birliği'nin güney kanadının çevrenmesi, Karadeniz'e açılan boğazların NATO güvenlik sisteminin parçası haline gelmesi ve Orta Doğu ile Avrupa arasında stratejik bir köprü oluşturulması anlamında NATO'ya üç kritik avantaj sağlamıştır:

Bu kapsamda Türkiye NATO'ya katılımını müteakip Barışı Destekleme Harekatı kapsamında aşağıda belirtilen katkıları sağlamış ve sağlamaya devam etmektedir¹⁰:

- a. 1950 Kore Harekatı
- b. BM Somali Harekatı (UN Operation in Somalia - UNOSOM)- 02 Ocak 1993/22 Şubat 1994
- c. BMBosna-Hersek Koruma Gücü (UN Protection Force-UNPROFOR) - NATOUygulama/İstikrar Kuvveti (NATO Implementation Force-IFOR/NATO Stabilization Force-SFOR)-AB Althea Harekatı (EU Operation Althea) 04 Ağustos 1993/Devam
- d. Adriyatik Denizi Sharp Guard Harekatı-13 Temmuz 1992/02 Ekim 1996
- e. Bosna Hersek "Deny Flight"/"Deliberate Forge"/"Joint Guardian" Harekatı-12 Nisan 1993/21 Aralık 1995
- f. Arnavutluk "ALBA" Harekatı-16 Nisan 1997/01 Ağustos 1997
- g. Makedonya "Essential Harvest", "Amber Fox", "Allied Harmony", "Concordia" ve "Proxima" Harekatları-27 Ağustos 2001/15 Aralık 2005
- h. BM Kongo Demokratik Cumhuriyeti Misyonu (UN Mission in the Democratic Republic of the Congo - MONUC)- 21 Temmuz/01 Aralık 2006
- i. BM Sudan Misyonu (UN Mission in Sudan - UNMIS)- 25 Nisan 2005/27 Temmuz 2010
- j. NATO'nun Irak'a Eğitim Desteği (NATO Training Mission Iraq - NTM-I)- NATO Irak Misyonu (NATO Mission Iraq - NMI)-2004/Devam
- k. Libya NATO Birleşik Koruyucu Harekatı-29 Mart/31 Ekim 2011

Ankara 2026 Nato Zirvesi Öncesinde İttifakın Geleceği

- k. Libya NATO Birleşik Koruyucu Harekâtı-29 Mart/31 Ekim 2011
- l. BM-Afrika Birliği Darfur Misyonu (UN-African Union Mission in Darfur - UNAMID) - 2006/2011
- m. Aden Körfezi NATO Okyanus Kalkanı Harekâtı (Operation Ocean Shield):2008/2016
- n. BM Afganistan Yardım Misyonu (United Nations Assistance Mission in Afghanistan- UNAMA)-2012/2015
- o. Akdeniz Etkin Çaba Harekâtı (Operation Active Endeavour) - Deniz Muhafızı Harekâtı (Operation Sea Guardian - OSG) - 2015/Devam
- p. Afganistan Uluslararası Güvenlik Yardım Kuvveti (International Security Assistance Force- ISAF) ve Kararlı Destek Misyonu'na (Resolute Support Mission - RSM) - 2002/2021
- q. NATO Kosova Gücü (Kosovo Force - KFOR) - 1999 / Devam
- r. BM Kosova Misyonu (United Nation Interim Administration Mission in Kosovo - UNMIK) - 2011/Devam
- s. BM Lübnan Geçici Kuvveti (UN Interim Force in banon-UNIFIL)-2006/Devam
- t. BM Somali Yardım Misyonu (United Nations Assistance Mission in Somalia - UNSOM) - 2015 / Devam
- u. Birleşik Görev Kuvveti 151 (Combined Task Force 151 - CTF 151)-2009/Devam
- v. NATO Daimi Deniz Görev Gücü (Standing Naval Force-SNF)- 2022
- w. Savunma Kapasitesi İnşası (Defence Capacity Building-DCB) Girişimi-2014/Devam
- x. NATO Erken İkaz ve Kontrol Kuvvetine (NATO Airborne Early Warning & Control Force NAEW&C) Konya İleri Üs Desteği

- y. Geliştirilmiş Hava Polisliği Faaliyetleri (Enhanced Air Policing-eAP)-2006/Devam

3. 1949'dan 2026'ya Nato'nun Dönüşümü:

Soğuk Savaş Dönemi olarak adlandırılan 1949-1991 arasındaki dönemde; NATO'nun temel görevi Sovyet yayılmasını durdurmaktır. Avrupa kıtası milyonlarca asker, on binlerce tank ve nükleer silahlarla iki blok arasında bölünmüştü. Türkiye bu süreçte NATO'nun güneydoğu kanadındaki en önemli ülkelerden biri haline gelmiştir. Karadeniz'e hakim konumu ve Sovyetler Birliği ile uzun kara sınırı nedeniyle Türkiye ittifakın ileri savunma hattı olarak değerlendiriliyordu. 1962 Küba Füze Krizi, Berlin Krizleri ve Sovyetlerin Afganistan işgali NATO'nun varlık nedenini sürekli canlı tutmuştur.¹¹

1991 yılında Sovyetler Birliği dağılması sonrası oluşan Tek Kutuplu Dönem için birçok uzman NATO'nun dağılacağını öngörmüş ancak tam tersi gerçekleşmiştir. NATO yeni tehditlere uyum sağlayarak görev alanını genişletmiş, Bosna-Hersek ve Kosova müdahaleleri bunun ilk örnekleri olmuştur. 11 Eylül saldırılarından sonra NATO tarihinde ilk kez 5'inci Maddeyi işleterek Afganistan operasyonuna katılmıştır. Bu dönemde ittifak yalnızca kolektif savunma örgütü olmaktan çıkarak; kriz yönetimi, terörle mücadele, istikrar operasyonları, devlet inşası faaliyetleri gibi alanlarda da aktif rol almaya başlamış, Afganistan operasyonu NATO tarihinin en uzun askeri görevi olarak kayıtlara geçmiştir.¹

2014 yılında Rusya'nın Kırım'ı ilhak etmesi NATO açısından yeni bir dönemin başlangıcı olmuştur. İttifak tekrar büyük güç rekabeti

Ankara 2026 Nato Zirvesi Öncesinde İttifakın Geleceği

gerçeğiyle karşı karşıya kalmış, Baltık ülkeleri, Polonya ve Karadeniz bölgesi öncelikli savunma alanları haline gelmiş ve Rusya yeniden NATO'nun temel tehdit algısının merkezine yerleşmiştir. Türkiye ise bu dönemde farklı bir denge politikası izlemek zorunda kalmış, Bir tarafta NATO üyeliği sürerken diğer tarafta enerji, ticaret ve bölgesel güvenlik konularında Rusya ile ilişkiler korunmaya çalışmıştır.¹²

Ancak 24 Şubat 2022'de başlayan Rusya-Ukrayna savaşı NATO'nun güvenlik önceliklerini yeniden şekillendirmiş, ittifakın gündeminde; yüksek yoğunluklu savaş hazırlığı, mühimmat üretimi, savunma sanayii kapasitesi, siber güvenlik, uzay güvenliği, kritik altyapıların korunması, hibrit tehditler yer almasına sebep olmuştur. Aynı dönemde Finlandiya ve İsveç'in üyelikleri NATO'nun kuzey kanadını önemli ölçüde güçlendirmiştir. Buna karşılık Karadeniz'in önemi de artmıştır.¹

4. Ankara Zirvesi Öncesinde Nato İçindeki Görüş Ayrılıkları:

2026 yılında NATO dışarıdan bakıldığında tarihinin en güçlü dönemlerinden birini yaşamaktadır. Ancak bu görünümün altında önemli görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Bugün NATO'nun karşı karşıya olduğu temel sorun Rusya tehdidinin varlığı değil, bu tehdide nasıl karşılık verileceği konusunda üyeler arasında ortaya çıkan farklı yaklaşımlardır. Bir tarafta özellikle Polonya, Baltık ülkeleri ve Finlandiya gibi Rusya'yı varoluşsal tehdit olarak gören ülkeler bulunmakta, diğer tarafta ise Türkiye başta olmak üzere güney kanadı ülkeleri farklı güvenlik sorunlarını da gündeme taşımaktadır.¹³ Türkiye açısından; PKK/YPG terörü, Suriye kaynaklı istikrarsızlık,

düzensiz göç, enerji güvenliği, Doğu Akdeniz, Karadeniz en az Rusya kadar önem taşımaktadır. Bu nedenle Ankara Zirvesi'nin en önemli tartışmalarından biri de NATO'nun hangi tehditlere öncelik vereceği olacaktır.

Ankara Zirvesi öncesinde NATO'nun karşı karşıya olduğu en önemli siyasi değişkenlerden biri Donald Trump'ın yeniden Beyaz Saray'a dönmesi olmuştur. Soğuk Savaş boyunca Amerikan yönetimleri NATO'yu öncelikle siyasi ve stratejik bir ittifak olarak değerlendirmiştir. Trump ise NATO'yu aynı zamanda maliyet-fayda perspektifinden ele almaktadır. Trump'ın temel eleştirileri şunlardır:¹³

- Avrupa ülkeleri yeterince savunma harcaması yapmıyor.
- ABD ittifakın mali yükünün büyük bölümünü taşıyor.
- Avrupa güvenlik konusunda ABD'ye aşırı bağımlı hale gelmiş durumda.
- Müttefikler savunma yükünü daha adil paylaşmalı.

Trump'ın bu söylemleri özellikle Almanya, Belçika, İspanya ve Kanada gibi ülkelerde rahatsızlık yaratmaktadır. Ancak Avrupa'da dahi birçok uzman Trump'ın eleştirilerinin tamamen haksız olmadığını kabul etmektedir. Çünkü uzun yıllar boyunca Avrupa ülkeleri sosyal harcamalara öncelik verirken güvenlik maliyetlerinin önemli bölümünü ABD üstlenmiştir. Rusya-Ukrayna savaşı sonrasında bu tablo değişmeye başlamış olsa da Avrupa'nın halen ABD olmadan aynı seviyede askeri caydırıcılık sağlayıp sağlayamayacağı ciddi bir soru işaretidir.¹⁴

Ankara 2026 Nato Zirvesi Öncesinde İttifakın Geleceği

Trump'ın açıklamaları Avrupa'da yeni bir tartışmayı da hızlandırmıştır. Bu tartışma "Stratejik Özerklik" olarak adlandırılmaktadır. Özellikle Fransa uzun yıllardır Avrupa'nın ABD'den bağımsız savunma kapasitesi geliştirmesi gerektiğini savunmaktadır.¹⁵ Bu yaklaşıma göre Avrupa; kendi savunma sanayiini, kendi askeri planlama sistemini, kendi kriz yönetim kapasitesini geliştirmelidir. Ancak bunun önünde ciddi engeller bulunmaktadır. Bugün Avrupa'nın birçok kritik askeri kabiliyeti halen ABD'ye bağımlıdır. Bunlar arasında; stratejik hava ulaştırması, uzay ve uydu sistemleri, küresel istihbarat ağı, füze savunma sistemleri, nükleer caydırıcılık, uzun menzilli hassas vuruş kabiliyeti bulunmaktadır. Bu nedenle Avrupa'nın kısa vadede ABD'den bağımsız bir güvenlik sistemi kurması gerçekçi görünmemektedir. Ancak Trump'ın baskıları Avrupa'yı daha fazla savunma harcaması yapmaya zorlamaktadır. Bu nedenle Ankara Zirvesi'nin temel gündemlerinden biri de NATO'nun gelecekteki mali yapısı olacaktır.

Ayrıca Rusya-Ukrayna savaşı NATO'nun son yıllardaki tüm planlamalarını etkileyen temel gelişme olmuştur. Savaş NATO'nun üç önemli varsayımını değiştirmiştir. Birincisi, Avrupa'da büyük ölçekli konvansiyonel savaş ihtimali yeniden ortaya çıkmıştır. İkincisi, mühimmat üretim kapasitesinin önemi anlaşılmıştır. Üçüncüsü, uzun süreli savaşlarda ekonomik dayanıklılığın askeri güç kadar önemli olduğu görülmüştür. Bugün NATO ülkeleri mühimmat stoklarını artırmak, savunma sanayilerini büyütmek ve savaş hazırlıklarını geliştirmek için milyarlarca dolarlık yatırım yapmaktadır. Ancak savaşın nasıl sona ereceği konusunda ortak bir görüş bulunmamakta, bazı ülkeler Ukrayna'nın mümkün olan en güçlü şekilde

desteklenmesini savunurken bazıları ise savaşın kontrollü şekilde sona erdirilmesini istemektedir.

Türkiye ise bu konuda kendine özgü bir pozisyona sahiptir. Ankara; Ukrayna'nın toprak bütünlüğünü desteklemekte, Karadeniz güvenliğini önemsemekte, Ukrayna ile savunma iş birliği yürütmekte, ancak aynı zamanda Rusya ile diplomatik kanalları açık tutmaktadır. Bu yaklaşım bazı NATO ülkeleri tarafından eleştirilse de Türkiye'nin Karadeniz'deki özel konumu dikkate alındığında farklı bir stratejik denge ihtiyacından kaynaklanmaktadır.

5. İsrail Faktörü Ve Türkiye'nin Nato İçindeki Konumu:

2023 sonrası Gazze savaşı ve ardından yaşanan gelişmeler Türkiye ile İsrail arasındaki ilişkileri son yılların en gergin seviyesine taşımıştır.¹⁶ Bu durum bazı çevrelerde "İsrail'in etkisiyle Türkiye NATO içerisinde yalnızlaştırılabilir mi?" sorunun gündeme gelmesine neden olmuştur. Bu soruya verilecek teknik cevap hayırdır. İsrail NATO üyesi değildir. NATO kararları oybirliği ile alınmaktadır. Türkiye ise ittifakın en büyük askeri güçlerinden biri olarak karar alma süreçlerinde önemli ağırlığa sahiptir.

Bununla birlikte konu yalnızca NATO prosedürlerinden ibaret değildir. İsrail'in Washington'daki siyasi çevreler, bazı düşünce kuruluşları ve belirli Avrupa başkentleri üzerindeki etkisi dikkate alındığında Türkiye aleyhine diplomatik baskı oluşturabilecek girişimlerin ortaya çıkması ihtimal dışı değildir. Ancak bu baskıların amacı Türkiye'yi NATO dışına itmekten çok; savunma

Ankara 2026 Nato Zirvesi Öncesinde İttifakın Geleceği

projelerinde sınırlandırmak, teknoloji transferlerini zorlaştırmak, bazı diplomatik girişimlerde yalnız bırakmak şeklinde olabilir. Buna rağmen günümüz jeopolitiği değerlendirildiğinde Türkiye'nin NATO açısından taşıdığı stratejik önem herhangi bir üçüncü ülkenin siyasi tercihleriyle ortadan kaldırılamayacak kadar büyüktür.

6. Türkiye'nin Savunma Sanayiindeki Yükselişi Ve Nato'ya Etkileri:

Ankara Zirvesi'nin en dikkat çekici başlıklarından biri de Türkiye'nin son yirmi yılda savunma alanında geçirdiği dönüşüm olacaktır. Soğuk Savaş boyunca Türkiye NATO'nun önemli bir askeri gücü olmasına rağmen büyük ölçüde dış kaynaklı silah sistemlerine bağımlıydı. Türk Silahlı Kuvvetleri'nin kullandığı birçok platform; ABD, Almanya, İngiltere, ve Fransa başta olmak üzere NATO ülkelerinden tedarik ediliyordu. Ancak son yıllarda yaşanan bazı krizler Ankara'nın savunma alanında dışa bağımlılığın stratejik risklerini daha net görmesine neden olmuştur.

Özellikle; Kıbrıs sonrası ambargolar, terörle mücadele operasyonları sırasında yaşanan kısıtlamalar, Suriye operasyonları sonrasındaki yaptırım tehditleri ve F-35 programından çıkarılma süreci Türkiye'nin savunma sanayi yatırımlarını hızlandırmıştır. Bugün Türkiye artık yalnızca silah satın alan bir ülke değildir. Türkiye; BAYRAKTAR TB2, AKINCI, ANKA, KIZILELMA, HÜRJET, KAN, MİLGEM, TCG ANADOLU, ATMACA, HİSAR ve SİPER sistemleri gibi projelerle birçok NATO ülkesinin dikkatini çeken bir üretici haline gelmiştir. Bugün Türk savunma ürünlerinin; Avrupa, Afrika, Orta Asya ve Orta Doğu coğrafyalarında yaygın şekilde kullanılmaya

başlanması Ankara'nın stratejik etkisini artırmaktadır. En önemli sonuç ise dışa bağımlılığın azalmasıdır. Geçmişte herhangi bir sistem için yedek parça veya mühimmat akışının kesilmesi önemli sonuçlar doğurabilirken, yerli üretim kapasitesinin artması bu tür baskı araçlarının etkisini azaltmıştır.¹⁷ Bazı çevreler; zaman zaman Türkiye'nin NATO'dan uzaklaştığı yönünde değerlendirmeler yapsa da, Türkiye'nin savunma sanayiini geliştirmesi ve dışa bağımlılığını azaltması NATO üyeliğiyle çelişmemektedir. Aksine NATO'nun temel beklentilerinden biri müttefiklerin kendi savunma kapasitelerini güçlendirmeleridir. Ancak Türkiye'nin daha bağımsız hareket edebilmesi bazı ülkelerin alışık olduğu güç dengelerini değiştirmektedir. Bu nedenle son yıllarda yaşanan birçok tartışmanın temelinde Türkiye'nin değişen kapasitesi bulunmaktadır.

7. Ankara Zirvesi İçin Olası Senaryolar:

Ankara 2026 NATO Zirvesi için tek bir sonuçtan söz etmek çok doğru olmayacaktır. Zirvenin sonucu; ABD'nin tavrı (özellikle ABD Başkanı Donald Trump'ın zirveye katılım durumu), Avrupa ülkelerinin savunma harcamalarına yaklaşımı, Ukrayna savaşının seyri, Rusya'nın tutumu, Orta Doğu'daki gelişmeler ve Türkiye'nin diplomatik hamleleriyle şekillenecektir. Bu çerçevede dört temel senaryo öne çıktığı söylenebilir.

a. Birlik ve Güçlenme Senaryosu

Bu en olumlu senaryodur. Bu senaryoda NATO üyeleri, Ankara Zirvesi'nde ortak tehdit algısı etrafında birleşir. ABD, Avrupa güvenliğine bağlılığını yeniden teyit eder.

Ankara 2026 Nato Zirvesi Öncesinde İttifakın Geleceği

Avrupa ülkeleri savunma harcamalarını artırma konusunda daha somut takvimler açıklar. Türkiye'nin Karadeniz, güney kanadı, terörle mücadele ve enerji güvenliği konularındaki hassasiyetleri daha fazla dikkate alınır. Bu durumda Ankara Zirvesi, NATO'nun yalnızca Rusya'ya karşı değil, çok boyutlu tehditlere karşı da birlik mesajı verdiği tarihi bir toplantı olarak kayıtlara geçebilir. Türkiye açısından bu senaryonun en önemli sonucu, Ankara'nın ittifak içinde merkezî aktör konumunu güçlendirmesidir.

b. Kontrollü Gerilim Senaryosu

En gerçekçi senaryo budur. Bu senaryoda NATO dağılmaz, ancak görüş ayrılıkları devam eder. ABD savunma harcamalarının artırılmasını ister. Avrupa ülkeleri bu talebi kabul eder ancak uygulamada yavaş hareket eder. Doğu kanadı ülkeleri Rusya tehdidini öncelemeye devam ederken, Türkiye ve güney kanadı ülkeleri terörizm, göç, enerji güvenliği ve Orta Doğu kaynaklı tehditlerin de aynı ciddiyetle ele alınmasını ister. Zirve sonunda ortak bildiri yayımlanır, ancak perde arkasındaki görüş ayrılıkları tamamen ortadan kalkmaz. Türkiye açısından bu senaryo yönetilebilir bir durumdur. Çünkü Ankara, hem NATO içinde kalmaya devam eder hem de kendi savunma kapasitesini artırarak hareket alanını genişletir.

c. Stratejik Ayrışma Senaryosu

Bu daha olumsuz bir senaryodur. ABD ile Avrupa arasındaki görüş ayrılıkları derinleşir. Savunma harcamaları, Ukrayna politikası, Çin'e yaklaşım ve Rusya ile mücadele konusunda müttefikler arasında ciddi

çatlaklar ortaya çıkar. NATO resmen dağılmaz ancak siyasi uyumu zayıflar. Bu durumda ittifak içinde bölgesel bloklaşmalar güçlenebilir. Doğu Avrupa ülkeleri ABD ile daha yakın hareket ederken, Fransa ve bazı Avrupa ülkeleri stratejik özerklik arayışını hızlandırabilir. Türkiye ise bu tabloda hem risk hem fırsatla karşı karşıya kalır. Risk, NATO'nun ortak karar alma kapasitesinin zayıflamasıdır. Fırsat ise Türkiye'nin askeri kapasitesi, Karadeniz'deki konumu, savunma sanayiindeki gelişimi ve bölgesel diplomasi kabiliyeti nedeniyle daha fazla önem kazanmasıdır.

d. Türkiye'nin Stratejik Ağırlığının Artması

Bu senaryo Türkiye açısından en dikkat çekici ve arzu edilenidir. NATO'nun gelecekte yalnızca Rusya'ya odaklanamayacağı anlaşılır. Karadeniz, Orta Doğu, Doğu Akdeniz, enerji güvenliği, düzensiz göç, terörizm ve hibrit tehditler daha fazla önem kazanır. Bu başlıkların tamamı Türkiye'nin doğrudan etki alanındadır. Bu nedenle Türkiye; Karadeniz güvenliğinde, Montrö rejiminin uygulanmasında, Ukrayna-Rusya dengesinin yönetilmesinde, Suriye ve Irak kaynaklı tehditlerin kontrolünde, enerji koridorlarının güvenliğinde, savunma sanayii iş birliklerinde, düzensiz göç yönetiminde NATO için daha vazgeçilmez hale gelir. Aslında bakıldığında İran-ABD/İsrail savaşı süresince Türkiye'nin üstlendiği rol ve köprü vazifesi bu senaryonun NATO'nun geleceği açısından da uygun olabileceğini göstermektedir. Bu senaryoda Ankara Zirvesi, Türkiye'nin yalnızca ev sahibi ülke değil, ittifakın gelecekteki güvenlik mimarisini şekillendiren temel aktörlerden biri olduğunu gösteren bir platforma dönüşebilir.

Ankara 2026 Nato Zirvesi Öncesinde İttifakın Geleceği

8. Türkiye Açısından Askeri Değerlendirme:

Türkiye için son yıllarda geçirdiği güvenlik ve savunma dönüşümünü NATO müttefiklerine anlatması açısından önemli bir fırsat olan Ankara Zirvesi'nin değeri yalnızca diplomatik ev sahipliğiyle sınırlı değildir. Türkiye artık yalnızca NATO'nun güneydoğu kanadında konumlanmış klasik bir cephe ülkesi olmaktan çıkmış; aynı zamanda savunma sanayii geliştiren, insansız sistemler ihraç eden, Karadeniz'de denge politikası yürüten, Orta Doğu krizleriyle doğrudan karşı karşıya kalan, terörle mücadelede yüksek saha tecrübesine sahip, enerji koridorlarının güvenliğinde kritik rol oynayan, göç baskısını doğrudan yöneten, kendi tehdit algılarını, kendi savunma kapasitesini ve kendi bölgesel önceliklerini NATO masasına daha güçlü şekilde koyabilen bir stratejik aktör haline gelmiştir.

NATO'nun, Rusya-Ukrayna savaşı sonrası oluşan yeni kuvvet yapısını Türkiye merkezli olarak mı şekillendireceği yoksa Türkiye'yi yalnızca güney kanadındaki bir müttefik olarak mı görmeye devam edeceği hususu yüksek ihtimalle zirve sonrası netleşecektir. Eğer NATO ikinci yaklaşımı sürdürürse Türkiye'nin stratejik ve askeri potansiyelinin önemli bir kısmını kullanamayacaktır. Ancak birinci yaklaşımı benimserse Türkiye; Karadeniz, Balkanlar, Kafkasya, Doğu Akdeniz ve Orta Doğu'yu birbirine bağlayan bir bölgesel askeri merkez haline gelmesi sürpriz olmayacaktır. Aslında NATO açısından bakıldığında birinci yaklaşımı benimsemesi teşkilatın geleceği açısından daha optimal bir süreç izlenimi vermektedir. Keza hali hazırda Türkiye'de NATO tarafından aşağıda listesi bulunan karargah, üs ve merkezler aktif olarak kullanılmaktadır:

Sıra No	Şehir	Adı
1	(İzmir)	NATO Kara Kuvvetleri Komutanlığı (LANDCOM)
2	Adana	NATO Çok Uluslu Kolordu Karargahı (MNC-TUR)
3	İstanbul	Deniz Unsur Komutanlığı
4	Ankara	Terörizmle Mücadele Mükemmeliyet Merkezi (COE-DAT)
5	Adana	İncirlik Hava Üssü
6	Konya	3'üncü Ana Jet Üs Komutanlığı
7	Malatya	Kürecik Radar Üssü
8	Muğla	Aksaz Deniz Üssü

Bu unsurlar Türkiye'yi NATO'nun güneydoğu kanadında yer alan bir üye olmanın ötesine taşıyarak ittifakın komuta-kontrol, erken ihbar, kuvvet intikali ve bölgesel harekât planlamasının merkez ülkelerinden biri haline getirmektedir. Rusya-Ukrayna savaşı sonrasında NATO'nun doğu kanadının güçlendirilmesi öncelikli hedef haline gelmiş olsa da Karadeniz'in güvenliği, boğazların kontrolü ve Avrupa'nın güneyden gelebilecek tehditlere karşı korunması açısından Türkiye'nin rolü daha da önem kazanmıştır. Çünkü Karadeniz'e kıyısı bulunan NATO üyeleri arasında Türkiye, sahip olduğu deniz ve hava kuvvetleri kapasitesi, lojistik altyapısı ve Montrö rejiminin uygulanmasındaki belirleyici rolü sayesinde eşsiz bir konuma sahiptir.

Bunun yanı sıra Türkiye, son yıllarda yaşanan Rusya-Ukrayna savaşı, Orta Doğu krizleri ve Asya kaynaklı güvenlik sorunlarında NATO üyeliğini sürdürürken aynı zamanda diplomatik iletişim kanallarını açık tutabilen az sayıdaki ülkeden biri olmuştur. Bu özellik, ittifak açısından yalnızca stratejik değil aynı zamanda askerî değer de üretmektedir.

Ankara 2026 Nato Zirvesi Öncesinde İttifakın Geleceği

Çünkü modern güvenlik ortamında krizlerin yönetilebilmesi ve çatışmaların kontrol altında tutulabilmesi kadar caydırıcılık da önem taşımaktadır.

Diğer taraftan özellikle Orta Doğu'da yaşanabilecek geniş çaplı bir kriz veya İran kaynaklı bölgesel bir çatışma senaryosunda Körfez bölgesindeki ileri üslerin doğrudan tehdit altında kalması, NATO'nun daha derinlikli ve daha güvenli lojistik merkezlere olan ihtiyacını artırmaktadır. Bu çerçevede Türkiye'de bulunan hava üsleri, radar sistemleri, komuta merkezleri ve ulaştırma altyapısı, ittifakın güney kanadındaki operasyonel sürekliliğinin sağlanmasında kritik rol oynayabilecek kapasitededir.

9. Sonuç:

1949 yılında Sovyet tehdidine karşı kurulan NATO, 2026 yılında çok daha karmaşık bir güvenlik ortamıyla karşı karşıyadır. Bugün NATO'nun gündeminde yalnızca Rusya yoktur. Aynı anda: Çin'in yükselişi, Ukrayna savaşı, Orta Doğu krizleri, terörizm, düzensiz göç, enerji güvenliği, siber saldırılar, hibrit tehditler ve savunma sanayii rekabeti yer almaktadır. Bu yeni güvenlik ortamı, NATO'nun eski alışkanlıklarla hareket etmesini zorlaştırmaktadır. Ankara Zirvesi'nin temel önemi de burada yatmaktadır. Bu zirve, NATO'nun yalnızca doğu kanadına odaklanan bir ittifak mı olacağını, yoksa Türkiye'nin de temsil ettiği güney kanadı güvenlik gerçeklerini daha fazla dikkate alan çok boyutlu bir güvenlik örgütüne mi dönüşeceğini gösterecektir.

Türkiye açısından bakıldığında ise temel soru "NATO, Türkiye'nin temsil ettiği jeopolitik gerçekleri ve güvenlik önceliklerini kendi stratejik vizyonuna ne ölçüde dahil edecektir?" sorusudur. Türkiye artık yalnızca coğrafi konumu nedeniyle önemli bir ülke değil, aynı zamanda askeri kapasitesi, savunma sanayii, bölgesel etkisi, kriz yönetimi tecrübesi ve çok yönlü diplomasi kabiliyetiyle NATO'nun geleceğini etkileyebilecek aktörlerden biri haline gelmiştir. Bu nedenle Ankara 2026 NATO Zirvesi, yalnızca Türkiye'de yapılan bir liderler toplantısı olarak değil, NATO'nun yeni dönemde nasıl bir güvenlik örgütüne dönüşeceğini test edileceği tarihi bir eşik olarak görülmelidir. Türkiye bu zirveyi doğru yönetirse, yalnızca ev sahibi ülke olarak değil; NATO'nun gelecekteki stratejik yönünü şekillendiren ülkelerden biri olarak öne çıkabilir.

Sonuç olarak; Avrupa, Karadeniz, Kafkasya, Orta Doğu ve Doğu Akdeniz'i aynı anda etkileyebilen tek NATO üyesi olarak Türkiye, NATO açısından yalnızca bir cephe ülkesi veya coğrafi geçiş noktası değil; komuta-kontrol, erken ihbar, kuvvet konuşlandırma, lojistik destek, savunma sanayii üretimi ve kriz yönetimi fonksiyonlarını bir arada sunabilmektedir. Bu nedenle Türkiye'nin ittifak içerisindeki değeri dönemsel siyasi anlaşmazlıkların ötesinde, NATO'nun uzun vadeli askerî planlamasının temel unsurlarından biri olarak değerlendirilmelidir.

Ankara 2026 Nato Zirvesi Öncesinde İttifakın Geleceği

Kaynakça:

1. NATO, NATO 2022 Strategic Concept
<https://www.nato.int/en/about-us/official-texts-and-resources/strategic-concepts/nato-2022-strategic-concept>
2. NATO, NATO Summits
https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_50115.htm
3. NATO, Defence Expenditure Reports
https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_49198.htm
4. Britannica, Cold War
<https://www.britannica.com/event/Cold-War>
5. NATO, Collective Defence and Article 5
<https://www.nato.int/en/what-we-do/introduction-to-nato/collective-defence-and-article-5>
6. U.S. Department of State - Foreign Relations of the United States (FRUS), 1946
<https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1946v07/d622>
7. The Accession of Greece and Turkey, 1947-52 (Springer)
https://link.springer.com/content/pdf/10.1057/9780333985359_4
8. Mesut Uyar & Serhat Güvenç, "One Battle and Two Accounts: The Turkish Brigade at Kunuri in November 1950"
9. T.C. Dışişleri Bakanlığı - Turkey & NATO: Together for Peace and Security Since 60 Years
<https://www.mfa.gov.tr/turkey-nato-together-for-peace-and-security-since60-years.en.mfa9>
10. T.C. Millî Savunma Bakanlığı - Türkiye'nin Barışı Destekleme Harekâtlarına Katkılarını
<https://www.msb.gov.tr/SlaytHaber/10102019-22642>
11. William Hale, Turkish Foreign Policy 1774-2000
12. NATO - Relations with Russia
https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_50090.htm
<https://www.brookings.edu/articles/unpacked-what-trump-gets-right-and-wrong-about-defense-burden-sharing/>
14. European Parliament Research Service (EPRS) - EU Strategic Autonomy and Defence
[https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2022\)733589](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2022)733589)
15. Anadolu Ajansı - "French president says Europe should limit dependence on US for security"
<https://www.aa.com.tr/en/europe/french-president-says-europe-should-limit-dependence-on-us-for-security/2769816>
16. Mehmet Babacan, "Aksa Tufanı Operasyonu Sonrası Türkiye-İsrail İlişkilerinde Dinamikler", Anadolu Strateji Dergisi, Cilt 7, Sayı 2, 30 Aralık 2025.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/anasamasd/article/1821290>
17. Ergin Ulusoy & Asya Beyza Şahin, "Türkiye'nin Savunma Sanayinde Millileşme Stratejisinin Ekonomik ve Politik Boyutları", Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Dergisi, 2024.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/sobbiad/article/1474937>